

юридичних документів переважно пов'язана з позицією суб'єкт-суб'єктних відносин. Основні завдання антропологічного аналізу: 1) отримання емпіричних даних про правові умови життєдіяльності людини й організацій; 2) визначення «розривів», найбільш загальних проблем, неефективних методів правового регулювання між людьми; 3) визначення найбільш перспективних методів правової регламентації з погляду комфортності виконання людьми правових команд. Сфера конкретного антропологічного концепту включає: роль, становище, статус людини у правовому регулюванні; прогнозований стан громадянського суспільства, суспільних відносин у цілому як результат правового впливу. Тому філософія права – це антропологія і аксіологія людини.

УДК 378.014.15 (043.2)

Головко С. Г., к.і.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

Важливим кроком у розбудові вітчизняної освітньої галузі стало прийняття Верховною Радою України Закону «Про вищу освіту» [1]. Новий закон вступив у дію у вересні 2014 року, і з його реалізацією пов'язують якісні зміни у системі підготовки висококваліфікованих фахівців та запровадження європейських стандартів вищої освіти. Новий Закон спрямований на забезпечення сталого соціально-економічного, високотехнологічного та інноваційного розвитку країни за рахунок якісної підготовки конкурентоздатного людського капіталу, посилення зв'язку суспільства та вищої освіти і науки. Закон визначає основні правові, економічні та організаційні засади функціонування вищої освіти на принципах інтеграції освіти, науки та інновацій, автономії вищих навчальних закладів, рівного доступу до якісної вищої освіти, співпраці вищих навчальних закладів з бізнесом і державою.

Концептами стратегії розвитку вищої освіти України, на яких базується чинний закон, є принцип правового забезпечення реалізації права громадянина на вищу освіту, що досягається шляхом запровадження механізмів її прозорості та відповідальності, посилення наукової складової, академічної мобільності та автономії вищих навчальних закладів, здійснення громадського контролю якості освітніх послуг.

Серед найбільш важливих положень Закону «Про вищу освіту», що матимуть визначальний вплив на розвиток освітньої галузі, можна виділити ініціювання створення Національного агентства із забезпечення якості

вищої освіти як незалежного колегіального органу; підвищення теоретичної та практичної значущості результатів фундаментальних та прикладних наукових досліджень, зокрема, й через надання вищим навчальним закладам права остаточного присудження наукових ступенів та вчених звань, посилення прозорості процедур захисту дисертаційних робіт, антиплагіатних норм та відповідальності за їх дотримання, оприлюднення в електронних ресурсах наукових праць; удосконалення виборних процедур формування керівного складу вищого навчального закладу та його структурних підрозділів через запровадження прямої участі всіх науково-педагогічних працівників та представницької участі у цьому процесі студентів; відкриття та використання вищими навчальними закладами рахунків у державних банках для забезпечення освітньої, наукової та навчально-виробничої діяльності; суттєве зменшення граничних показників навчального навантаження викладачів з 900 до 600 годин, також навчального навантаження студента через зменшення обсягу кредиту з 36 до 30 годин; запровадження повнофункціональної електронної системи вступу до вищого навчального закладу [1].

Важливу роль у модернізації системи вищої освіти відводиться Національній агенції із забезпечення її якості, що здійснюватиме ліцензування та акредитацію. Основною функцією агенції має стати контроль за дотриманням вищими навчальними закладами мінімального рівня вимог щодо організації та реалізації навчального процесу відповідно до визначених державою стандартів.

Разом з цим, передбачається, що вищі навчальні заклади запроваджуватимуть внутрішній публічний моніторинг якості, активну участь у формуванні механізмів якого братимуть громадські організації, абітурієнти, батьки та роботодавці, а його результати будуть оприлюднюватися на офіційних сайтах.

Закон України «Про вищу освіту» інституціонує фінансову автономію вищих навчальних закладів, що зменшує податкове навантаження, легалізує фонди сталого розвитку університетської освіти, дає можливість більш ефективно здійснювати управління власними надходженнями не через систему державного казначейства. Посилення контролю за цільовим призначенням витрат здійснюватиметься із залученням університетських громад. Сприяти демократизації університетського життя мають і принципово нові та більш прозорі процедури обрання адміністрації вищих навчальних закладів і спрощені процедури їх відкликання.

Суттєве зменшення навчального навантаження науково-педагогічних працівників та запровадження європейського досвіду фінансування наукових проектів має сприяти підняттю університетської науки на якісно

новий рівень. Позитивний вплив на розвиток студентської науки та залучення талановитої молоді до ґрунтовних досліджень матиме зменшення обсягу навчальних кредитів.

Прийняття закону передувала складна та тривала підготовча робота, до якої були залучені провідні фахівці в галузі законодавства про освіту, вчені Національної та галузевих академій, представники вищих навчальних закладів, громадські організації.

Проте навіть за такої ретельної підготовки процес імплементації Закону України «Про вищу освіту» буде достатньо складним і потребує створення системи нормативно-правового забезпечення функціонування вищої освіти. Його основними складовими визначено розроблення: переліку спеціальностей, за якими здійснюється атестація осіб, котрі здобувають ступінь магістра та порядку єдиного державного кваліфікаційного іспиту; Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти; переліку галузей знань і переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти; Порядку присудження наукових ступенів спеціалізованими вченими радами вищих навчальних закладів та наукових установ; проведення ліцензійної експертизи; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність; Порядку визначення нормативів матеріально-технічного і фінансового забезпечення вищих навчальних закладів та ін. [1].

Література

1. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 року № 1556-VII [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

УДК 340.13

Головчук В. М., аспірант,
Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України,
м. Київ, Україна

НЕТИПОВІ ПРАВОВІ НОРМИ ЯК ЮРИДИЧНА КАТЕГОРІЯ

У сучасних умовах формування в Україні громадянського суспільства та демократичної, соціальної, правової держави переосмислюється роль права в регулюванні політичних, економічних, соціальних і духовних відносин. Без урахування сутності правової норми та її окремих різновидів (типів), зокрема нетипових норм права, досягти позитивної мети в цьому складному процесі неможливо. З цього приводу в юридичній літературі слушно зазначається, що нетипові норми права займають важливе місце в системі права, оскільки за їх допомогою забезпечується уніфіковане сприйняття